

بررسی رفتارهای جمعی هواداران باشگاههای پر طرفدار شهر تهران در مسابقات لیگ حرفه ای فوتبال سال ۸۲-۸۱

مجری: محسن صفابخش

پژوهشگر تحقیقاتی موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران - ۱۳۸۳

چکیده:

هدف اصلی از اجرای طرح گونه شناسی و سبب شناسی رفتارهای جمعی هواداران باشگاههای پرطرفدار شهر تهران قبل از انجام، در حین برگزاری و پس از انجام دیدارهای مهم باشگاههای پرطرفدار در لیگ حرفه ای فوتبال سال ۸۲-۱۳۸۱ می باشد. در این تحقیق با توجه به ماهیت موضوع از روشهای بررسی اسنادی، پیمایشی و میدانی استفاده شده است.

جامعه آماری این بررسی شامل کلیه هواداران باشگاههای پرطرفدار شهر تهران (پرسپولیس و استقلال) در جریان دیدارهای رفت و برگشت لیگ حرفه ای فوتبال سال ۸۲-۱۳۸۱ می باشد. بمنظور تحدید جامعه آماری و انتخاب تعدادی از هواداران باشگاههای پرطرفدار شهر تهران از روش نمونه گیری تصادفی سیستماتیک استفاده شده است. در تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده و اندازه نمونه محاسبه شده ۳۸۲ نفر از هواداران باشگاهها بوده که از این تعداد ۱۹۱ نفر طرفدار پرسپولیس و همین تعداد هوادار استقلال بوده اند.

اطلاعات مورد نیاز در این بررسی از طریق رجوع به اطلاعات موجود، اطلاعات ثانویه، مشاهده مشارکتی، مصاحبه هدایت شده و تکمیل پرسشنامه جمع آوری شده است. اطلاعات جمع آوری شده از طریق پرسشنامه پس از کدگذاری وارد کامپیوتر شده و با استفاده از مجموعه آماری برای علوم اجتماعی (SPSS) مورد پردازش قرار گرفته است.

در آزمون فرضیات از تست کای اسکوار و ضریب پیرسون استفاده شده و جهت سنجش و اندازه گیری میزان پرخاشگری و اضطراب طرفداران باشگاهها تست استاندارد شده (SCL) ۹۰ (مورد استفاده قرار گرفته است. مهمترین یافته های تجربی حاصل از انجام این بررسی به قرار زیر می باشد:

۱- در ترکیب سنی طرفداران مورد مصاحبه باشگاههای پرسپولیس و استقلال بالاترین نسبت به گروه سنی کمتر از ۲۰ سال یا ۴۳/۵ درصد و پایینترین آن به گروه سنی بیشتر از ۳۰ سال با ۷/۹ درصد اختصاص دارد.

۲- بالغ بر ۸۶/۹ درصد طرفداران مورد مصاحبه باشگاههای پرطرفدار شهر تهران دارای منشا شهری بوده اند.

۳- میزان تحصیل اغلب طرفداران مورد مصاحبه باشگاههای پرسپولیس و استقلال دیپلم متوسطه می باشد.

۴- کمتر از نیمی از پاسخگویان (۴۳/۵ درصد) شاغل بوده و از این تعداد ۴۲/۷ درصد دارای مشاغل فنی و حرفه ای می باشند.

- ۵- میزان درآمد ماهانه ۳۵ درصد طرفداران مورد مصاحبه باشگاهها ۱،۰۰۰،۰۰۰ تا ۱،۵۰۰،۰۰۰ ریال می باشد.
- ۶- مسکن نیمی از طرفداران مورد مصاحبه باشگاههای پرترفدار شهر تهران ملکی می باشد.
- ۷- اغلب طرفداران مورد مصاحبه باشگاههای پرترفدار شهر تهران (۶/۶۰ درصد) در صورت شکست و ناکامی باشگاه مورد علاقه خشمگین شده و خشم حاصل از آنرا در خود می ریزند.
- ۸- بالغ بر ۸۱/۲ درصد طرفداران مورد مصاحبه اظهار داشته اند که پس از شکست باشگاه مورد علاقه در دیدار سنتی احساس اجحاف کرده اند.
- ۹- بیش از نیمی از طرفداران مورد مصاحبه (۹/۵۷ درصد) برای تماشای مسابقات فوتبال باشگاه مورد علاقه در شهر تهران به طور مستمر به ورزشگاه می روند.
- ۱۰- بالغ بر ۳۷/۴ درصد برای تماشای دیدار سنتی ۱۰ تا ۱۲ ساعت قبل از شروع مسابقه به ورزشگاه می روند.
- ۱۱- بالغ بر ۳۴/۱ درصد طرفداران باشگاههای پرترفدار با مینی بوس به ورزشگاه رفته و نیمی از آنان به اتفاق دوستان خود به ورزشگاه می روند.
- ۱۲- اغلب طرفداران مورد مصاحبه باشگاههای پرترفدار شهر تهران (۲/۷۷ درصد) رفتار تماشاگران فوتبال را قبل از انجام مسابقه، در حین برگزاری بازی و پس از خاتمه مسابقه متفاوت می دانند.
- ۱۳- اغلب طرفداران باشگاهها (۶/۶۷ درصد) خود را یک تماشاگر طرفدار و حامی و ۶۵ درصد هواداران باشگاه مورد علاقه را طرفدار و حامی و بالاخره ۲/۵۳ درصد تماشاگران رقیب را جنجالی توصیف کرده اند.
- ۱۴- بالغ بر ۴۴/۸ درصد پاسخگویان بازیکنان باشگاه مورد علاقه را اخلاق گرا و ۴۵ درصد بازیکنان باشگاه رقیب را خشونت گرا و جنجالی توصیف کرده اند.
- ۱۵- بالغ بر ۳۴/۶ درصد طرفداران مورد مصاحبه باشگاهها پس از شکست باشگاه مورد علاقه به رفتارهای خشونت آمیز و تخریبی دست زده و ۳۱/۴ درصد آنان با شعار دادن برعلیه بازیکنان، کادر مربیگری و باشگاه رقیب خشم خود را ابراز نموده اند.
- ۱۶- بالغ بر ۴۱/۵ درصد پاسخگویان علت دست زدن به ناهنجاریهای رفتاری و تخریب تاسیسات ورزشگاه را احساس قدرت و شکست ناپذیری در جمع ذکر نموده اند.
- ۱۷- نیمی از طرفداران مورد مصاحبه باشگاههای پرسپولیس و استقلال عقیده دارند که تماشاگران رفتارهای پرخاشگرانه و تخریبی را در انبوه تماشاگران فوتبال می آموزند و تجربه می کنند.
- ۱۸- بالغ بر ۲۳/۶ درصد طرفداران باشگاهها مهمترین علت کاهش تعداد تماشاگران فوتبال را در ورزشگاهها در سالهای اخیر نتیجه گیری نامطلوب تیم ملی در مسابقات مقدماتی جام جهانی ۲۰۰۲ ذکر نموده اند.
- ۱۹- اغلب طرفداران مورد مصاحبه باشگاههای پرترفدار شهر تهران (۴/۸۶ درصد) نشریات ورزشی را مطالعه کرده و ۹۲ درصد آنان اعتقاد دارند که نشریات ورزشی بمنظور بالا بردن تیراژ به انعکاس مطالب غیر واقعی اقدام می کنند.

- ۲۰- مهمترین رفتار تخریبی بعضی از نشریات ورزشی از دیدگاه ۲۷/۲ درصد طرفداران باشگاهها شایعه سازی در مورد باشگاه، کادر مربیگری و بازیکنان می باشد.
- ۲۱- بالغ بر ۲۴/۱ درصد طرفداران باشگاهها که مورد مصاحبه قرار گرفته اند اظهار داشته اند که در زندگی روزمره احساس شادی نموده و ۴۶/۲ درصد آنان مهمترین علت عدم احساس شادی و نشاط را در زندگی روزمره یکنواختی زندگی و فقدان تفریح و سرگرمی ذکر کرده اند.
- ۲۲- اغلب طرفداران مورد مصاحبه باشگاهها در مراسم چهارشنبه سوری و سیزده بدر شرکت می کنند.
- ۲۳- بالغ بر ۶۸/۹ درصد پاسخگویان در مراسم شادی مردم در خیابانها در مرحله مقدماتی جام جهانی ۲۰۰۲ شرکت نموده اند.
- ۲۴- مهمترین شیوه ابراز احساس شادی طرفداران باشگاهها هنگام پیروزی باشگاه مورد علاقه شعار دادن در حمایت از باشگاه مورد علاقه است که ۴۱/۸ درصد پاسخگویان به آن اشاره کرده اند.
- ۲۵- بالغ بر ۵۳/۴ درصد طرفداران باشگاهها که مورد مصاحبه قرار گرفته اند پس از پیروزی باشگاه مورد علاقه در مراسم شادی هواداران شرکت نموده و محل برگزاری مراسم شادی ۵۱/۵ درصد هواداران باشگاه استقلال و ۳۶/۲ درصد طرفداران باشگاه پرسپولیس کوچه و خیابان بوده است.
- ۲۶- نحوه شادی اغلب طرفداران باشگاه استقلال (۳۵/۳ درصد) پس از پیروزی باشگاه مورد علاقه در دیدار سنتی تجمع و نواختن موسیقی و ساز و دهل و شیوه شادی اغلب هواداران باشگاه پرسپولیس (۳۳/۹ درصد) پس از پیروزی باشگاه مورد علاقه در دیدار سنتی رقص و پایکوبی و پذیرایی از هواداران با شربت و شیرینی بوده است.
- مهمترین نتایج حاصل از آزمون فرضیات به قرار زیر می باشد:
- ۱- رفتارهای پرخاشگرانه و تخریبی در ورزشگاهها به طور عمده به گروه سنی کمتر از ۲۰ تا ۲۵ سال منحصر بوده و با افزایش سن، ناهنجاریهای رفتاری در بین تماشاگران فوتبال کاهش می یابد.
  - ۲- بین عوامل ایجاد کننده نارضایتی در ورزشگاه و دست زدن به ناهنجاریهای رفتاری همبستگی معنی داری وجود دارد.
  - ۳- دست زدن به رفتارهای پرخاشگرانه و تخریبی در ورزشگاهها و خارج از آن محصول یادگیری و تجربه می باشد.
  - ۴- تماشاگران فوتبال خشم حاصل از شکست و ناکامی باشگاه مورد علاقه را به محیط پیرامونی انتقال داده و به پرخاشگری و تخریب تاسیسات و اموال عمومی ورزشگاه دست می زنند.
  - ۵- نرخ دست زدن به رفتارهای خشونت آمیز و تخریبی در بین تماشاگرانی که نشریات ورزشی را مطالعه می کنند بیشتر است.
  - ۶- شکست و ناکامی باشگاه مورد علاقه در صورتیکه با احساس اجحاف همراه شود احتمال دست زدن به رفتارهای پرخاشگرانه و تخریبی را افزایش می دهد.
  - ۷- بین احساس شادی و نشاط در زندگی روزمره و دست زدن به ناهنجاریهای رفتاری در ورزشگاهها رابطه و همبستگی معنی داری وجود ندارد.

۸- بین شرکت در مراسم شادمانی جمعی و تخلیه هیجانها و اضطرابهای دوره جوانی رابطه معنی داری وجود دارد.

واژه های کلیدی : اضطراب - پرخاشگری - رفتارهای تخریبی - هواداری - تخلیه هیجان - پرتاب خشم به محیط پیرامونی - احساس اجحاف - یادگیری - عوامل ایجاد کننده نارضایتی در ورزشگاه - احساس شادی و نشاط